

Ajut humanitari El llegat de missioners i cooperants

1. Familiars d'Isidro Uzcudun i de Flors Sirera el juny passat en el diàleg interruandès al Masnou ■ M. ANGLARILL 2. Flors Sirera 3. El pare Vallmajó ■ AVUI

Un euro per pagar una vida entregada al Tercer Món

INDEMNITZACIÓ • El govern espanyol dóna 140.000 euros a les famílies de religiosos i cooperants morts a Ruanda, Congo, Guatemala, Bòsnia i Txetxènia **HOMENATGE** • Els familiars agraeixen el reconeixement i recorden que no reclamaven diners

David Caminada
BARCELONA

“**N**o volíem cap indemnització però, si n'haguéssim demanat, n'hauríem tingut prou amb un euro”, explica Martí Vallmajó, germà del pare Vallmajó, el missioner de Navata (Alt Empordà) assassinat l'any 1994 a Ruanda. L'abril del 1994, la pluja de primavera que cau sobre Kigali es va tnyir de sang i va submergir el País dels Mil Turons en un Holocaust. Entre els prop d'un milió de víctimes s'hi compta el pare blanc Vallmajó, que es va resistir a abandonar la parròquia de Ruanda on treballava malgrat l'orgia de violència. Als Grans Llacs –una regió colpida per una violència incessant lligada a odis ètnics i a interessos estratègics occidentals, que en una dècada han causat sis milions de morts– hi han perdut la vida més treballadors humanitaris i missioners. Un d'ells és la infermera Flors Sirera, que el 1997 va ser assassinada a mans de l'Exèrcit Patriòtic Ruandès (FPR) a Ruhengeri (Ruanda), juntament amb Manuel Madrazo i Luis Valtueña.

La llista de cooperants i religiosos que han perdut la vida en acte de servei és llarga. En un “reco-

neixement” a la seva tasca, el govern espanyol ha concedit una indemnització de 140.000 euros als familiars dels morts en missió humanitària a Ruanda, Congo, Uganda, Guatemala, Bòsnia, Moçambic i Txetxènia. Així se'ls equipara jurídicament als diplomàtics, militars, policies i periodistes morts en conflictes armats, als quals s'havia reconegut el dret a percebre una indemnització.

Projectes d'ONGS

La decisió governamental ha estat rebuda amb una certa alegria, però no tanta per tirar coets. I això per una raó bàsica. Més que el mòbil econòmic, als familiars els mou que es reconegui la feina i la dedicació de “gent que s'entrega a ajudar els altres i ningú se n'assabenta”, assenyala Josep Maria Sirera, germà de la coooperant de l'ONG Metges del Món. “Celebro que ara hi hagi aquest reconeixement, tot i que en altres èpoques no va existir”, lamenta Sirera, que té un record “ple d'orgull” per la seva germana, i que destinarà la indemnització a ONGs que desenvolupen programes d'ajut als nens orfes ruandesos.

Martí Vallmajó es mostra poc entusiasta amb la compensació econòmica. “A ells no els movien els diners. No buscaven la riquesa ni els béns materials, sinó ajudar

els altres”, comenta el germà del missioner Joaquim Vallmajó, que va ser segrestat per guerrillers de l'FPR poques setmanes després de l'esclat del genocidi del 1994. Martí Vallmajó es declara “incaç” d'acceptar diners per la vida del seu germà i, en tot cas, anuncia que els destinarà a iniciatives socials al país africà.

Juan Cruz Juaristi, delegat diocesà de missions de San Sebastián, va ser company del pare Vallmajó i del religiós base Isidro Uzcudun, assassinat l'any 2000 a mans de l'FPR a la comuna de Mungu (Ruanda). A tots dos els va conèixer a mitjan anys seixanta

“En els vuit anys que vaig ser superior general dels maristes van matar onze germans”, diu Benet Arbués

quan van anar destinats a Ruanda amb un grup de religiosos catalans i bascos. “Els familiars no necessiten els diners, però està bé que ara es reconegui que aquestes persones han mort en una situació de conflicte fent un servei desinteressat”, precisa Juaristi. L'exmissioner base, que va estar treballant al país africà durant 36 anys (1965-2001), té un record d'emoció per a Vallmajó i Uzcudun.

Al religiós català el recorda com un home “amable i simpàtic”, treballador en l'aspecte social i compromès amb la teologia de l'alliberament, mentre que del missioner base en destaca el caràcter “obert i la vessant pedagògica”. Entre els mòbils de l'assassinat d'Uzcudun hi ha la “revenge” per les crítiques al govern de Kigali. Amb tot, els religiosos són cautelosos a l'hora de dir-ho obertament pel temor a represàlies.

Sicaris a l'Amèrica Central

Benet Arbués, ex-Superior General dels Maristes, ha vist durant els vuit anys que va estar al capdavant de la institució com eren assassinats onze germans. Un d'aquests era el lleonès Moisès Cisneros, que el 1991 va ser apunyalat a Guatemala per uns sicaris presumptament pagats pel poder polític i militar. Quatre germans maristes –Servando Mayor, Julio Rodríguez, Miguel Angel Isla i Fernando de la Fuente– van ser assassinats en un camp de refugiats a Bukavu (Congo). Sobre això, Arbués precisa que la seva congregació mai no va demanar una indemnització, però sí que considera important deixar clar que “aquestes persones van donar la vida per una causa justa”. Una lliçó d'humilitat i altruisme en temps de rendibilitat i lucre econòmic. ■

CINC PREGUNTES

“És un acte de justícia i gratitud”

Jordi Palou-Loverdos
ADVOCAT DEL FÒRUM PER LA JUSTÍCIA ALS GRANS LLACS

1 Quina importància té la decisió d'indemnitzar els familiars de missioners i cooperants morts en diversos països?

És un acte de justícia. També és un acte transcendent de reconeixement institucional en relació amb persones que han donat la vida per ajudar.

2 Pensa que la seva tasca està prou reconeguda?

Aquesta decisió és un pas important per al seu reconeixement: no només concedeix una indemnització material a favor dels familiars, sinó que, sobretot, agraeix públicament l'aportació que aquests religiosos i cooperants han fet en la defensa dels drets humans més fonamentals i a favor de la construcció de la pau.

3 La tasca del personal civil humanitari, ¿es pot comparar a la que porten a terme els Cascos Blaus de l'ONU?

S'ha de separar la missió de les diferents organitzacions com a tals dels serveis que realitzen les persones que pertanyen a aquestes organitzacions. En els casos de Ruanda i el Congo, per exemple, la tasca dels religiosos i cooperants es duia a terme en circumstàncies extremadament difícils i perilloses.

4 Després de les experiències de Ruanda o el Congo, ¿considera que hi ha un esforç d'eradicació de la impunitat?

Molts dels responsables criminals d'aquests dos països segueixen ocupant llocs clau en el poder, i criminals de multinacionals occidentals segueixen fent negoci impunement. Malgrat això, la querella que hem presentat davant l'Audiència Nacional espanyola i les investigacions del Tribunal Penal Internacional, a l'Haia, obren l'esperança.

5 Com veu el futur de països que surten d'un sagnant conflicte armat?

Els casos de Ruanda, l'ex-Iugoslàvia, el Sudan, l'Afganistan o l'Iraq mostren que el recurs bèl·lic, lluny de solucionar conflictes, els aprofundeix i en crea de nous. És necessari un diàleg obert entre les parts afectades, basat en la veritat visible i la veritat ocultada.

David Caminada